

'IK WIL NIET MEER TERUG'

Nieuw onderwijsconcept Jop uit de startblokken

Na een paar jaar brainstormen, onderzoeken en ontwerpen is obs Joppe in Nieuw-Vennep dit jaar gestart met een fonkelnieuw onderwijsconcept. Zeven weken zijn ze nu onderweg. Maart volgend jaar vindt het eerste 'peilstokmoment' plaats. Toch kunnen – voorzichtig – de eerste conclusies al worden getrokken.

TEKST MARTIN VAN ROOIJ
FOTOGRAFIE MARTIN VAN ROOIJ EN AANGELEVERD

Heb je aflevering 1 over Jop in het vorige nummer van PO Management gemist? Geen probleem, we praten je bij. Basisschool Joppe in Nieuw-Vennep voert een nieuw onderwijsconcept in: Jop. Niet ineens en over de hele school, maar in stapjes. Dit schooljaar is gestart met twee groepen (43 leerlingen in totaal). PO Management volgt het proces op de voet. In deze tweede aflevering vertellen diverse betrokkenen over hun eerste ervaringen.

Maureen Smits coördineert de invoering van het nieuwe onderwijsconcept en geeft tevens les op Jop. "Ik vind het ronduit fantastisch, ook al lig ik soms wakker van mijn werk. Ik vind namelijk dat we een grote verantwoordelijkheid hebben naar kinderen en ouders toe en ik wil dolgraag dat het een succes wordt.

┌ Kinderen zitten minder in de weerstand en komen gemakkelijker tot leren. ─

Maureen Smits (projectleider en coach/leerkracht JOP).

Het is ook nog zoeken en afstemmen. Daarom overleggen we veel. En omdat we op een andere manier les zijn gaan geven, is lesgeven op de automatische piloot er nog niet bij. Sterker, het voelt nog een beetje als de eerste dag lesgeven na het afronden van de pabo."

LEVENSLESSEN

Een dagelijkse bron van vreugde voor Maureen zijn de levenslessen aan het begin van iedere schooldag. "Dan bespreken we het leerdoel van die betreffende dag. Gedurende de dag herinne-

ren we de kinderen aan dat leerdoel en aan het eind van de dag kijken we dan hoe het is gegaan en wat ze hebben geleerd. Met de levenslessen willen we kinderen helpen zich te ontwikkelen tot goede probleemoplossers en mensen met een ontwikkeld moreel kompas. Ik vind de levenslessen een verrijking van ons onderwijs. Ze geven structuur aan de dag, vergroten het bewustzijn van de kinderen en leveren mooie gesprekken op.” Ook al draait Jop nog pas zeven weken, een paar dingen zijn al duidelijk. “Bijvoorbeeld dat de kinderen het fijn vinden dat ze zelf hun dag kunnen indelen, behalve op vaste instructiemomenten. De kinderen plannen zelf wanneer ze welke opgegeven taak gaan maken. Wat ik leuk vind om te zien is dat ze niet steeds op dezelfde plek gaan zitten, maar de plek kiezen die het beste past bij hun taak: een groepstafel, een hoge tafel, een stilteruimte of een instructieplek.”

Lesgeven op de automatische piloot is er nog niet bij.

RUIMTE VOOR SOCIAAL-EMOTIONELE ONTWIKKELING

Heidi Witjes is directeur van obs Joppe (de reguliere basisschool) en een van de drijvende krachten achter de invoering van het nieuwe onderwijsconcept Jop. “We gunnen het onze kinderen om af en toe stil te staan. Je moet de levenslessen trouwens wel zien in te passen, want er is iedere dag drie kwartier mee gemoeid. Volgens de klokurentabel besteden scholen per week maar drie kwartier aan sociaal-emotionele ontwikkeling, maar dat is slechts een richtlijn. Wij ruimen daar veel meer tijd voor in. Overigens winnen we die elders terug, omdat onze leerlingen beter plannen en niet op andere kinderen hoeven te wachten als ze aan de slag

Heidi Witjes (directeur van obs Joppe).

kunnen. Verder boeken we tijdswinst met IPC, omdat daar veel vakken in zijn geïntegreerd. Tot slot: we zien dat de kinderen op Jop sterk intrinsiek gemotiveerd zijn. Ze willen echt leren en lijken productiever te zijn.”

Dat is goed nieuws en niet alleen voor Joppe. De school maakt namelijk deel uit van een stichting, Floreer, met zestien scholen. Heidi: “Voordat we zijn gestart, hebben we het concept gepresenteerd aan het College van Bestuur en de Raad van Toezicht en uitgebreid besproken, ook met mijn collega-directeuren. Zij

OOK TIM IS OM

In het vorige artikel gaf Tim aan zelf niet op Jop te gaan lesgeven, omdat hij het lastig vindt buiten kaders te denken. Hoe is dat nu? “Ik ben om. Ik heb er een keer ingevallen. Hoewel dat best spannend was, vond ik het ook heel fijn om te doen. Daarnaast ga ik regelmatig kijken en in gesprek met Leon, Laura of Ieke. Ik zie dat het werkt en in feite staat het concept al, met dank aan mijn collega’s, die veel overleggen en bijstellen als het moet.”

Tim de Waaij (projectlid en leerkracht groep 5).

Op de voorgrond Leon van den Bosch en Ieke Lindhout.
Daarachter: Maureen Smits en Lara Ouwkerk.

volgen de ontwikkelingen op onze school op de voet. Als het bij ons een succes wordt, wie weet hoe de olievlek in de rest van de stichting zich dan zal gaan bewegen. Om te weten of wij op Jop de kwaliteit vasthouden zoals deze bekend is van Joppe, laten wij Jop volgen door studenten van de academische pabo en auditeren collega-directeuren eind maart de hele school. Ook worden in het voorjaar de eerste Cito-resultaten van Jop bekend. We zijn benieuwd wat dan de bevindingen zullen zijn.”

VERHALEN VOOR THUIS

Hoe reageren de ouders? Tim de Waaij, lid van de Jop-projectgroep: “Ze zijn enthousiast en zien terug wat wij van tevoren hebben geschetst: de samenwerking tussen het jongere en het oudere kind en het feit dat de kinderen het onderwijs op zichzelf kunnen betrekken, waardoor ze met meer verhalen thuiskomen.”

Maureen: “Dat is inderdaad opvallend. De kinderen zijn zich veel meer bewust van wat ze geleerd hebben en vertellen daar thuis uitgebreid over. Dat gaat niet alleen over taal en rekenen, maar ook over kunst bijvoorbeeld. Een van de kinderen is met zijn ouders naar het Rijksmuseum geweest en heeft daar zijn ouders verteld over de kunstwerken die er hangen.”

De kinderen vinden het fijn dat ze zélf hun dag kunnen indelen.

VEEL VRAGEN

Terwijl de herfstvakantie nog moet komen denkt het projectteam al volop na over het schooljaar 2023-2024. Heidi: “Er komen allerlei vragen op ons af. Bijvoorbeeld: als Jop een succes is en de belangstelling groeit, hoeveel groepen zouden we daar volgend jaar dan mee kunnen en willen maken? En komen die aanmelders dan vooral van de reguliere school, Joppe, of misschien ook van elders? Wat als ineens heel veel leerlingen van het reguliere Joppe naar Jop willen? Willen en kunnen leerkrachten dan ook mee? En als er extra groepen moeten worden gemaakt, is daar binnen het gebouw dan ruimte voor? En kunnen we aan voldoende leerkrachten komen die dit onderwijsconcept snappen?”

COMPLIMENT

Op de meeste vragen hebben ze nog geen antwoord, bekent Heidi. “Ik zie kansen voor het regulier onderwijs om de ontwik-

‘IK KON ME GOED FOCUSSEN’

We nemen het advies van Heidi ter harte en voelen twee kinderen aan de tand: Noah (9, groep 6) en Feline (7, groep 4). Noah: “We doen heel veel creatieve dingen, dus daarom bevalt het me wel. Bijvoorbeeld pointillisme”, zegt hij, struikelend over dit moeilijke woord waarmee een schildertechniek met stippen wordt aangeduid. Feline: “Sommige dingen mag je kiezen. Dat vind ik fijn. De ene keer kies ik dit en dan weer dat. Wat ik het leukste vind, is IPC.”

Iedere dag begint met een levensles. Noah: “Vandaag ging het over pesten. Waarom kinderen pesten en dat er meelopers zijn en wegwijkers.” Feline is wel eens gepest, zegt ze. “Dat vond ik niet leuk. Ik ging toen naar de juf en toen zei diegene sorry.” Noah blikt terug op de schooldag – dat kan hij ook al. “Voor mij ging het vandaag goed. Ik kan lekker mijn gang gaan. En ik kon me goed op mijn werk focussen.” En Feline, wat vertel jij vandaag aan mama als ze vraagt hoe het op school was? “Dat ik het leuk vond.”

Noah (9 jaar) en Feline (7 jaar).

kelingen binnen Jop te omarmen en over te nemen. Ik denk zeker dat de olievlekwerking mogelijk is, want tot nu toe zijn zowel de leerkrachten als de kinderen en hun ouders enthousiast. Belangrijk hierin zijn de andere collega's, ouders, kinderen, ons College van Bestuur en de Raad van Toezicht. Die moeten we allemaal meenemen in het proces. Deze vraagstukken worden de komende twee maanden tegen het licht gehouden."

Een manier van veranderen die denkbaar is, is bijvoorbeeld ieder jaar 25% van het nieuwe onderwijsconcept overhevelen naar het

reguliere onderwijsconcept op Joppe. Op die manier is onderwijs op Joppe in vier jaar tijd identiek aan Jop. Het lijkt wel alsof het concept zich in zeven weken tijd heeft bewezen. Heidi: "Natuurlijk moeten er nog dingen worden verbeterd en zullen we ook moeten weten wat de leeropbrengsten zijn. Toch durf ik te stellen dat het werkt. Iedereen hier is het daarover eens. Kijk naar de kinderen op Jop. Ze zijn blij en hebben zichtbaar plezier in het leren."

'IK KAN ME RICHTEN OP MIJN VAK'

Leon van den Bosch is leerkracht op Jop, groep 4-5-6, Ieke Lindhout is onderwijsassistent en de rechterhand van Leon. Hoe bevielen deze eerste zeven weken? Leon: "Prima. Ik wil niet meer terug. Het is een wereld van verschil. Om je een voorbeeld te geven: ik las gisteren een verhaal op een Facebookpagina waar leerkrachten hun ervaringen delen. Het ging over het naar de wc gaan en dat het zo'n gedoe is daarop toe te zien. Dat herken ik, maar ik heb er geen last meer van. De kinderen op Jop bepalen zelf wanneer ze naar de wc gaan, als het maar niet tijdens de instructie is. Verder regelen ze het zelf."

Leon van den Bosch (leerkracht op Jop, groep 4-5-6).

De kinderen kiezen op Jop ook hun eigen werkplek. "Ook al zo'n praktisch voordeel. Laatst vroeg een kind uit het reguliere onderwijs me of ze in een ander groepje mocht. Bij ons bepaal je zelf waar je gaat zitten. Ik heb daar geen omkijken naar en kan me richten op mijn vak en aandacht geven aan mijn leerlingen. Ik ga nu ook met meer plezier naar mijn werk dan vorig jaar." In het vorige artikel sprak Leon over 'stuiterballetjes': kinderen die zich moeilijk kunnen concentreren en binnen het reguliere onderwijs niet zo goed kunnen worden bediend. "Ik vraag van hen dat ze zich een kwartier concentreren, tijdens de instructie. Dat kunnen ze allemaal, ook stuiterballetten. Daarna kiezen ze hun plek. De een gaat met een maatje samenwerken, de ander kiest een rustig plekje om in zijn eentje te werken. Ze zitten minder in de weerstand en komen gemakkelijker tot leren."

Ieke Lindhout (onderwijsassistent).

concentreren en binnen het reguliere onderwijs niet zo goed kunnen worden bediend. "Ik vraag van hen dat ze zich een kwartier concentreren, tijdens de instructie. Dat kunnen ze allemaal, ook stuiterballetten. Daarna kiezen ze hun plek. De een gaat met een maatje samenwerken, de ander kiest een rustig plekje om in zijn eentje te werken. Ze zitten minder in de weerstand en komen gemakkelijker tot leren."

Ieke Lindhout heeft wat minder referentiemateriaal: ze was vorig jaar nog stagiaire en is dit jaar aangenomen als onderwijsassistente op Jop. "Je kunt me binnen Jop vooral vinden op het werkplein. Daar beantwoord ik vragen van kinderen als Leon en zijn collega instructie aan het geven zijn. Ik zorg ervoor dat kinderen snel weer door kunnen." Haar eigen dochter zit op Jop. "Dat is een bewuste keuze. Hier doen de kinderen niet alleen kennis op, maar leren ze ook de vaardigheden die ze in de toekomst nodig hebben. Tijdens IPC leren ze bijvoorbeeld samenwerken, overleggen en presenteren. Voor mijn werk is dat ook leuk, want ik kan direct inspelen op de behoeften van het kind."